

ขั้นตอนการวินิจฉัยทางการแพทย์

ในกระบวนการพยาบาล

Phase of Assessment

in Nursing Process

DR. LUCKWIRUN CHOTISIRI

COLLEGE OF NURSING AND HEALTH

SUANSUNANDHA RAJABHAT UNIVERSITY

Topic

1. แนวคิดการวินิจฉัยทางการพยาบาล (Concept of Nursing Diagnosis)
2. ประเภทการวินิจฉัยทางการพยาบาล (Type of Nursing Diagnosis)
3. ขั้นตอนและการเขียนการวินิจฉัยทางการพยาบาล (Step and Nursing Diagnosis Writing)
4. การเขียนการวินิจฉัยทางการพยาบาลตามแนวคิดทฤษฎีการพยาบาล (Diagnosis Writing with Nursing Theory)

Diagnosis

A **D**PIE

DEFINITION

USA

NANDA: (North American Nursing Diagnosis Association)

GORDON (Gordon's Functional Health Pattern Model)

ประเทศไทย

พาริตดา อภิราวี

ความหมายของการวินิจฉัยการพยาบาล (Definition)

The North American Nursing Diagnosis Association: NANDA

“A clinical judgment about individual, family or community response to actual and potential health problems and life responses”.

การตัดสินใจทางคลินิกของบุคคล ครอบครัว หรือชุมชน โดยการตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพที่เผชิญของบุคคลนั้น

ความหมายของการวินิจฉัยการพยาบาล (Definition)

เป็นปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นแล้ว หรือเสี่ยงต่อการเกิด

เป็นสิ่งที่พยาบาลมีความสามารถให้การรักษา

โดยอาศัยความรู้ความสามารถที่เกิดขึ้นจากการศึกษาและ

ประสบการณ์ โดยสิทธิที่มีตามกฎหมาย (Gordon, 1987)

ความหมายของการวินิจฉัยการพยาบาล (Definition)

เป็นการกำหนดข้อความในเชิงเหตุและผล ที่บ่งบอกถึง

ปัญหาสุขภาพในปัจจุบัน หรืออาจเกิดปัญหาสุขภาพ

หรือมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพ

รวมทั้งสาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการตอบสนองที่บอกปัญหานั้นๆ

(พาริตา อิบราฮิม, 2541)

สรุปความหมายของการวินิจฉัยการพยาบาล

การนำปัญหาของผู้รับบริการ

มาเขียนเป็นข้อวินิจฉัยการพยาบาล

โดยระบุปัญหา ที่มา สาเหตุ

แล้วนำไปสู่การพยาบาลตามขอบเขตของพยาบาลวิชาชีพ

ความสำคัญของการวินิจฉัยการพยาบาล

- 1) เป็นข้อมูลสุขภาพเชิงประจักษ์ มาจากผู้รับบริการโดยตรง

- 2) เป็นเครื่องมือสำคัญของพยาบาล เพื่อให้การพยาบาลตามความต้องการเป็นรายบุคคล
- 3) ใช้พิจารณากิจกรรมฯ ที่เหมาะสม/สอดคล้องตามความต้องการฯ
- 4) เป็นการใช้ความรู้ / ความสามารถ / ทักษะการคิด / ทักษะการพยาบาล เพื่อให้การพยาบาลฯ
- 5) แสดงบทบาทความแตกต่างระหว่างพยาบาลกับแพทย์

Group Presentation

Gr 19: การวินิจฉัยทางการแพทย์ VS การแพทย์

Medical Dx vs Nursing Dx

รายการ	การวินิจฉัยทางการแพทย์	การวินิจฉัยทางการพยาบาล
วัตถุประสงค์	มุ่งสภาวะของโรค/พยาธิสภาพ	เน้นตอบสนองปัญหา/เงื่อนไขของ ผู้รับบริการ <u>ครอบคลุม</u> <u>ชุมชน</u>
เป้าหมาย	ระบุนโรค/สาเหตุ/สภาวะสุขภาพ ระบุนพยาธิวิทยา เน้นการรักษาโรค	<u>ปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวม</u>
การเขียน ข้อวินิจฉัย	ระบุนพยาธิสภาพที่เจ็บป่วย	ระบุนอาการ&อาการแสดง ที่บ่งชี้ว่าเจ็บป่วย

ความเหมือนของ Medical Dx & Nursing Dx

1. มีวัตถุประสงค์ มีการจัดระเบียบข้อมูล และมีความดีดอย่างสร้างสรรค์
-

ในกระบวนการวินิจฉัย

1. มีความรู้ & ความเข้าใจ ทักษะ: มนุษยสัมพันธ์
2. มีวิจารณ์ญาณในการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมิน
3. ประเมินผลลัพธ์ / แก้ไข เปลี่ยนแปลงการวินิจฉัยเมื่อมีข้อมูลใหม่ / ข้อเท็จจริงให้การ
มาตรฐานสนับสนุน เชื่อถือได้ ตามกระบวนการวิทยาศาสตร์
4. ดำเนินการตามมาตรฐานทางวิชาชีพ & กฎหมาย

จากแนวคิดความเป็นมา

การกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาลตามรูปแบบ NANDA (2008)

แบบแผน (Domain)	การจัดกลุ่ม (Class)
1. การส่งเสริมสุขภาพ	<ol style="list-style-type: none">1. การรับรู้ภาวะสุขภาพ (Health Awareness)2. การจัดการด้านสุขภาพ (Health Management)
2. ภาวะโภชนาการ	<ol style="list-style-type: none">1. การได้รับสารอาหาร (Ingestion)2. การย่อยอาหาร (Digestion)3. การดูดซึม (Absorption)4. การเผาผลาญอาหาร (Metabolism)5. สารน้ำและอิเล็กโทรไลต์ (Hydration)
3. การขับถ่าย/การแลกเปลี่ยนของระบบการทำหน้าที่ของร่างกาย	<ol style="list-style-type: none">1. ระบบทางเดินปัสสาวะ: (Urinary Function)2. ระบบทางเดินอาหาร (Gastrointestinal Function)3. ระบบ ผิวหนัง (Integumentary Function)4. ระบบทางเดินหายใจ (Respiratory Function)

การกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาลตามรูปแบบ NANDA (2008)

แบบแผน (Domain)	การจัดกลุ่ม (Class)
4. การทำกิจกรรม/พักผ่อน	<ol style="list-style-type: none">1. การพักผ่อน/การหลับนอน (Sleep/Rest)2. การทำกิจกรรม/ การออกกำลังกาย (Activity/Exercise)3. ความสมดุลของพลังงาน (Energy Balance)4. การตอบสนองของระบบหัวใจ/ระบบหายใจ (Cardiovascular/Pulmonary Responses)5. การดูแลตนเอง (Self-Care)
5. การรับรู้/ความรู้/เข้าใจ	<ol style="list-style-type: none">1. ความสนใจ (Attention)2. การปฐมนิเทศ (Orientation)3. ความรู้สึก/การรับรู้ (Sensation/Perception)4. ความรู้ความเข้าใจ (Cognition)5. การสื่อสาร (Communication)
6. การรับรู้ตนเอง	<ol style="list-style-type: none">1. แนวคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept)2. ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem)3. ภาพลักษณ์ทางร่างกาย (Body Image)

การกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาลตามรูปแบบ NANDA (2008)

แบบแผน (Domain)	การจัดกลุ่ม (Class)
7. การมีปฏิสัมพันธ์	<ol style="list-style-type: none">บทบาทในการดูแล (Caregiving Roles)ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relationships)ผลการปฏิบัติงานตามบทบาท (Role Performance)
8. แบบแผนทางเพศ	<ol style="list-style-type: none">เอกลักษณ์ทางเพศ (Sexual Identity) ๕-๗การทำหน้าที่ทางเพศ (Sexual Function)การสืบพันธุ์ (Reproduction)
9. การปรับตัว/ความอดทนต่อความเครียด	<ol style="list-style-type: none">การตอบสนองภายหลังจากการบาดเจ็บ (Post trauma Responses)การปรับตัว (Coping Responses)ประสาทและพฤติกรรมเมื่อเกิดความเครียด (Neuro-behavioral Stress)

การกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาลตามรูปแบบ NANDA (2008)

แบบแผน (Domain)	การจัดกลุ่ม (Class)
10. หลักการของชีวิต	1. คุณค่า (Values) 2. ความเชื่อ (Beliefs) 3. คุณค่า/ความเชื่อ/การดำเนินการที่สอดคล้อง (Value/ Belief/ Action Congruence)
11. ความปลอดภัย /การป้องกัน	1. การติดเชื้อ (Infection) 2. การบาดเจ็บทางกาย (Physical Inj) 3. การใช้ความรุนแรง (Violence) 4. อันตรายจากสิ่งแวดล้อม (Environmental Hazards) 5. กระบวนการป้องกัน (Defensive Processes) 6. การควบคุมอุณหภูมิ (Thermoregulation)
12. ความสุขสบาย	1. ความสุขสบายทางกาย (Physical Comfort) 2. ความสุขสบายจากสิ่งแวดล้อม (Environmental Comfort) 3. ความสุขสบายจากสังคม (Social Comfort)
13. การเจริญเติบโต พัฒนาการ	1. การเจริญเติบโต (Growth) 2. พัฒนาการ (Development)

การกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาลตามรูปแบบ NANDA 2021-2023

Table 1.1 New NANDA-I Nursing Diagnoses, 2021–2023*

Domain	Diagnosis
1. Health Promotion	Risk for elopement attempt (00290)
	Readiness for enhanced exercise engagement (00307)
	Ineffective health maintenance behaviors (00292)*
	Ineffective health self-management (00276)*
	Readiness for enhanced health self-management (00293)*
	Ineffective family health self-management (00294)*
	Ineffective home maintenance behaviors (00300)*
	Risk for ineffective home maintenance behaviors (00308)
	Readiness for enhanced home maintenance behaviors (00309)
2. Nutrition	Ineffective infant suck-swallow response (00295)*
	Risk for metabolic syndrome (00296)*
3. Elimination and Exchange	Disability-associated urinary incontinence (00297)*
	Mixed urinary incontinence (00310)
	Risk for urinary retention (00322)
	Impaired bowel continence (00319)*

การกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาลตามรูปแบบ NANDA 2021-2023

Table 1.1 New NANDA-I Nursing Diagnoses, 2021-2023*

Domain	Diagnosis
4. Activity/rest	Decreased activity tolerance (00298)*
	Risk for decreased activity tolerance (00299)*
	Risk for impaired cardiovascular function (00311)
	Ineffective lymphedema self-management (00278)
	Risk for ineffective lymphedema self-management (00281)
	Risk for thrombosis (00291)
	Dysfunctional adult ventilatory weaning response (00318)
5. Perception/cognition	Disturbed thought process (00279)
7. Role relationship	Disturbed family identity syndrome (00283)
	Risk for disturbed family identity syndrome (00284)
9. Coping/stress tolerance	Maladaptive grieving (00301)*
	Risk for maladaptive grieving (00302)*
	Readiness for enhanced grieving (00285)

การกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาลตามรูปแบบ NANDA 2021-2023

Table 1.1 (Continued)

Domain	Diagnosis
11. Safety/protection	Ineffective dry eye self-management (00277)
	Risk for adult falls (00303)*
	Risk for child falls (00306)
	Nipple-areolar complex injury (00320)
	Risk for nipple-areolar complex injury (00321)
	Adult pressure injury (00312)
	Risk for adult pressure injury (00304)*
	Child pressure injury (00313)
	Risk for child pressure injury (00286)
	Neonatal pressure injury (00287)
	Risk for neonatal pressure injury (00288)
	Risk for suicidal behavior (00289)*
	Neonatal hypothermia (00280)
	Risk for neonatal hypothermia (00282)
13. Growth/ development	Delayed child development (00314)
	Risk for delayed child development (00305)*
	Delayed infant motor development (00315)
	Risk for delayed infant motor development (00316)
*For taxonomic purposes, when a diagnosis label and definition are revised, the original code is retired and a new code is assigned	

Group Presentation

Gr 20: ประเภทของการวินิจฉัยการพยาบาล

ประเภทการวินิจฉัยทางการพยาบาล **(Type of Nursing Diagnosis)**

NANDA แบ่งการวินิจฉัยทางการแพทย์ 4 ประเภท

1. การวินิจฉัยการพยาบาลตามปัญหา (Problem-Focused Nursing Diagnosis)

มีภาวะท้องผูก เนื่องจากเป็นอัมพาต เตลื้อนอิหฺวร่างกายด้นัวย

2. การวินิจฉัยการพยาบาลตามความเสี่ยง (Risk Nursing Diagnosis)

เสี่ยงท้องผูก เนื่องจากเป็นอัมพาต เตลื้อนอิหฺวร่างกายด้นัวย

NANDA แบ่งการวินิจฉัยทางการพยาบาล 4 ประเภท (ต่อ)

3. การวินิจฉัยการพยาบาลการส่งเสริมสุขภาพดี (Health Promotion-
Wellness Nursing Diagnosis)

มีความพร้อมในการจัดการสุขภาพ

Readiness for enhanced Health management

4. การวินิจฉัยการพยาบาลตามกลุ่มอาการ (Syndrome Nursing
Diagnosis)

การวินิจฉัยการพยาบาลอื่น ๆ

- การวินิจฉัยการพยาบาลตามกลุ่มอาการ Syndrome Diagnosis:

- ข้อมูลของผู้ป่วย VS กลุ่มอาการที่ต้องใช้ nursing interventions

ตย ทาเว:ซึมเศร้า เนื่องจากแขนซ้ายขาดจากอุบัติเหตุทางจราจร

- Collaborative Diagnosis:

- ปัญหาสุขภาพต้องแก้ไขจากหลายฝ่ายในทีมสุขภาพ

Risk for complications of Respiratory Infection (Covid-19)

Group Presentation

Gr 21: การเขียนข้อวินิจฉัยรูปแบบ PES

Gr 22: การเขียนข้อวินิจฉัยการพยาบาลตามรูปแบบ NANDA

แนวทางในการเขียนการวินิจฉัยการพยาบาลรูปแบบ PES

P= Problem ปัญหาที่พบในผู้รับบริการ (เขียนตามระบบปัญหาของ NANDA)

E-Etiology/Cause สาเหตุที่เกี่ยวข้อง ใช้คำเชื่อม related to: R/T เนื่องจาก

S= Signs and Symptoms: กล่าวถึงอาการและอาการแสดงที่กำลังเผชิญอยู่ ได้ข้อมูลจากการรวบรวมมา เช่น สังเกตสีหน้า ท่าทาง ซักถาม ผู้รับบริการบอกกล่าวด้วยตนเอง เป็นต้น

หลักในการจัดรูปแบบการเขียนการวินิจฉัย

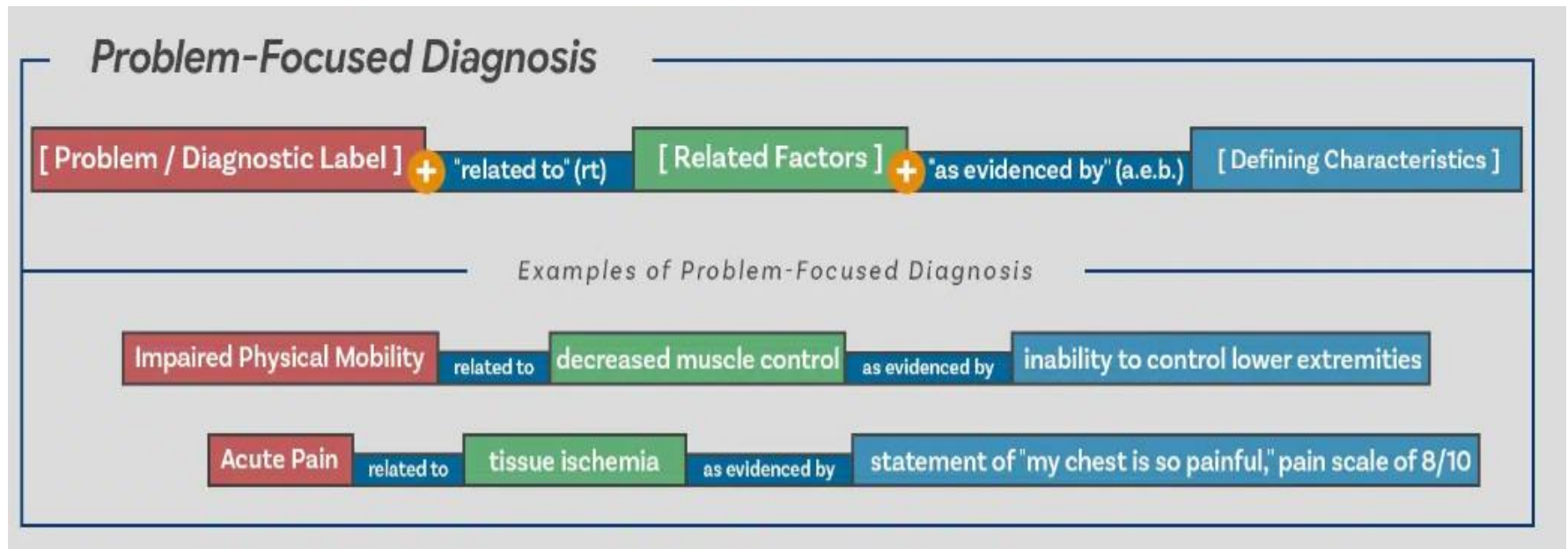

การวินิจฉัยการพยาบาลเน้นปัญหา (Problem-Focused Nursing Diagnosis)

พยาบาลสังเกต ผู้ป่วยนั่งหลับ จึงเข้าไปถาม ผู้ป่วยบอก “ไม่เดยนอน S.W.

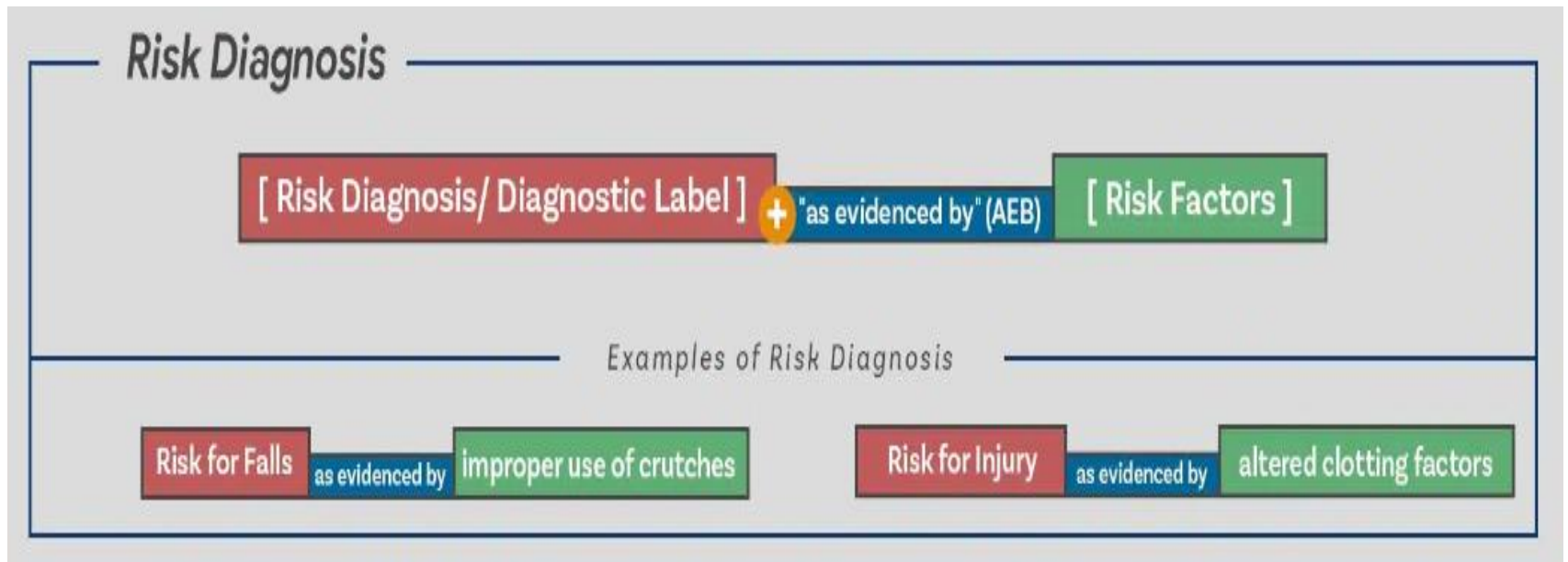
กลางคืนหลับๆ ตื่นๆ ทั้งคืน พยายามหลับตา แต่ก็ติดกังวลไปทุกอย่าง

รูปแบบการนอนหลับถูกรบกวน เนื่องจากตื่นบ่อยครั้งในเวลากลางคืน

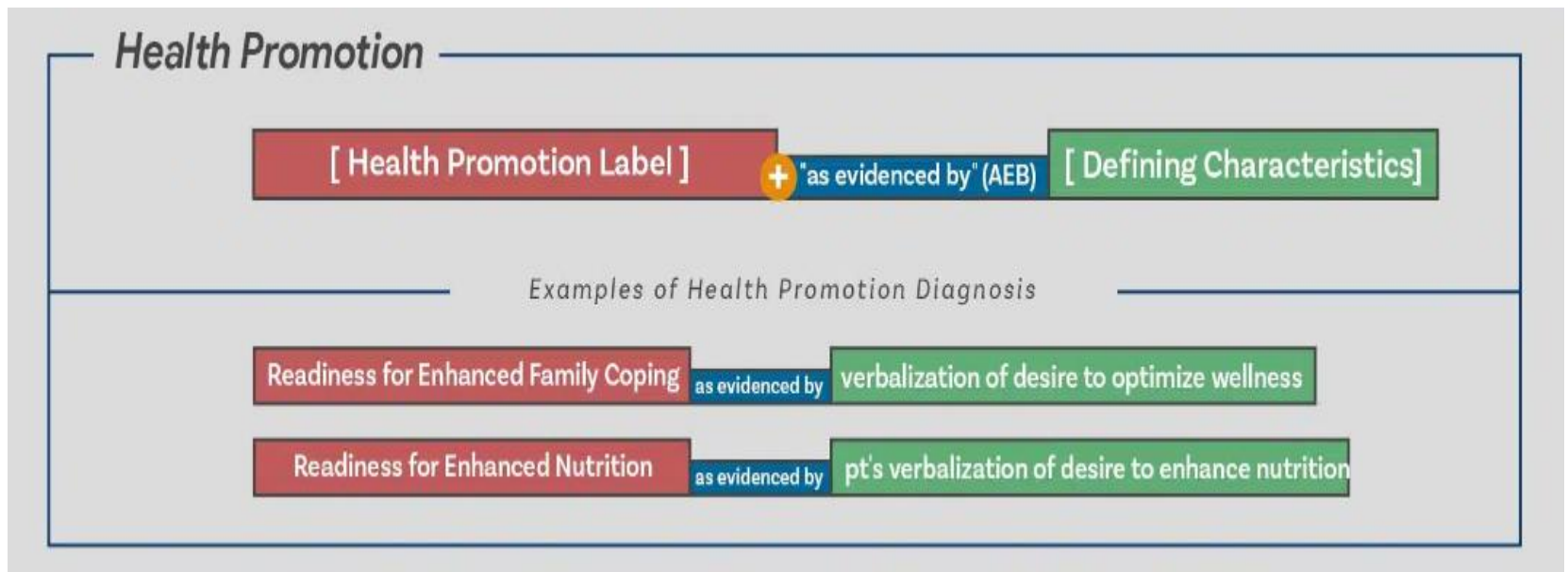
การวินิจฉัยการพยาบาลตามความเสี่ยง (Risk Nursing Diagnosis)

เสี่ยงต่อการหกล้ม เนื่องจากวิงเวียนศีรษะ และมีแขนขาอ่อนแรง

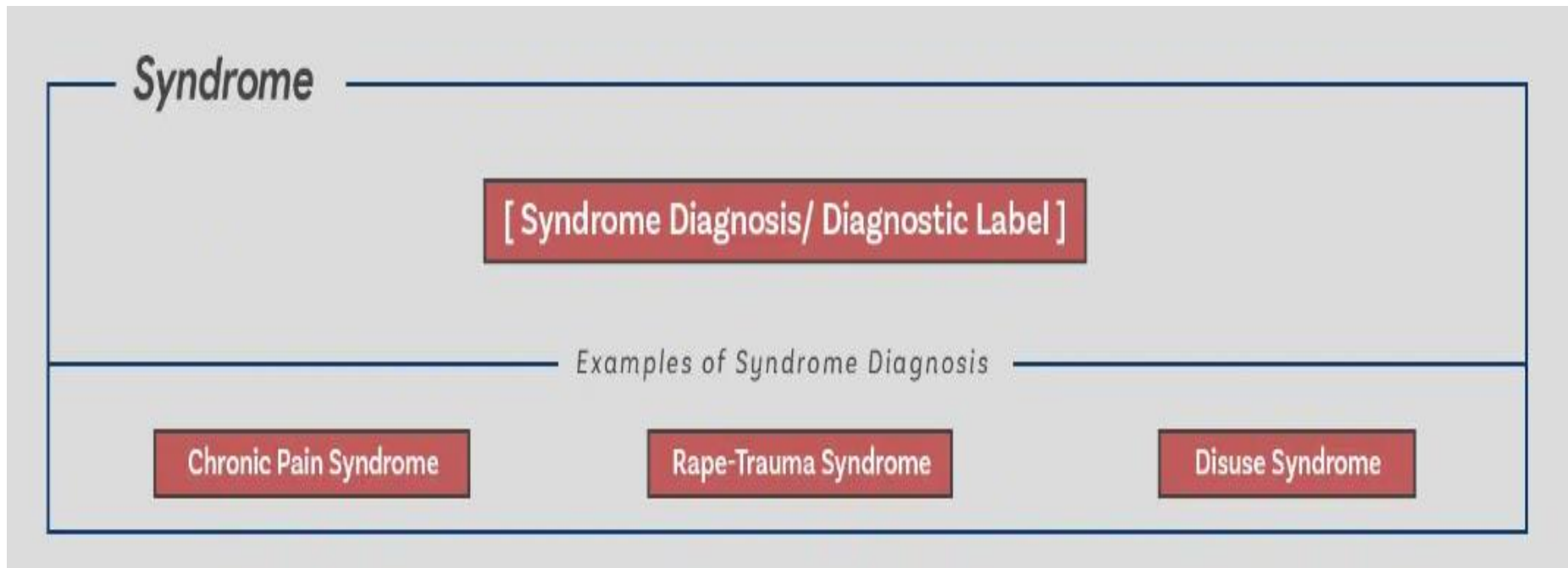
การวินิจฉัยการพยาบาลการส่งเสริมสุขภาพดี (Health Promotion–Wellness Nursing Diagnosis)

ความร่วมมือในการดูแลตนเอง เนื่องจากมีความรู้ในการดูแลสุขภาพ

การวินิจฉัยการพยาบาลตามกลุ่มอาการ (Syndrome Nursing Diagnosis)

มีภาวะซึมเศร้า เนื่องจากแขนซ้ายขาดจากอุบัติเหตุทางจราจร

ข้อเสนอแนะในการเขียนการขอวินิจฉัยทางการแพทย์

1. ใช้ข้อมูลของผู้รับบริการเป็นพื้นฐานหลัก เขียนให้ครอบคลุมองค์รวม
2. ใช้คำ “**เนื่องจาก**” เชื่อมข้อความ
3. ใช้ภาษาหลากหลายได้ สื่อความหมายชัดเจน ข้อความสั้น กระชับ ใต้ใจความ
เข้าใจง่าย ไม่คลุมเครือ
4. เขียนตามหลักการใช้ภาษา หรือตามหลักการทางพยาธิสรีรวิทยา
5. ใช้ข้อความที่ไม่เสี่ยงทางกฎหมายและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ
6. ใช้ขอวินิจฉัยทางการแพทย์เป็นข้อมูลสนับสนุนได้

ลักษณะข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล

- 1.ระบุปัญหาให้ชัดเจน
- 2.เป็นปัญหาของผู้รับบริการ
- 3.เป็นพื้นฐานการวางแผนการพยาบาลและปฏิบัติการพยาบาล
- 4.นำไปสู่การจัดกิจกรรมการพยาบาล

การวินิจฉัยการพยาบาล เป็นขั้นตอนต่อจากการประเมินสุขภาพ

**พยาบาลต้องมีความรู้ มีทักษะ: ประสบการณ์ด้วยศาสตร์และศิลป์
เพื่อให้สามารถทำการวินิจฉัยทางการพยาบาลได้ โดยการใช้กรอบ
แนวคิดที่เป็นมาตรฐานทางการพยาบาล**

**ส่งผลดีต่อผู้รับบริการเพื่อให้สามารถให้การพยาบาลได้อย่าง
ครอบคลุมแบบองค์รวม**

Group Presentation

- Gr 19: การวินิจฉัยทางการแพทย์ VS การแพทย์** Slide 10
- Gr 20: ประเภทของการวินิจฉัยทางการแพทย์** Slide 20
- Gr 21: การเขียนข้อวินิจฉัยรูปแบบ PES** Slide 25
- Gr 22: การเขียนข้อวินิจฉัยการพยาบาลตามรูปแบบ NANDA** Slide 25

References

Ackley, B. J., Ladwig, G. B., Makic, M. B. F., Martinez-Kratz, M. R., & Zanotti, M. (2020). *Nursing Diagnosis Handbook, An Evidence-based Guide to Planning Care, 12th ed.* Elsevier Health Sciences.

Potter, P.A. & Perry, A.G. (2005). *Fundamental of Nursing*. 6th ed. St.Louis: Mosby.

Odklun, P. (2018). ภาษามาตรฐานทางการพยาบาล. *วารสารการพยาบาลสุขภาพและการศึกษา*, **1(1)**, 3-13.

ศิริองค์อร ธนศิริรัตน, อารี ชีวเกษมสุข, & สมถวิล วิจิตรวรรณ. (2018). ผลของการใช้โปรแกรมการพัฒนา ความสามารถในการวินิจฉัย การพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, **19**, 285-295

อรนนท์ หาญยุทธ. (2565). กระบวนการพยาบาล: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ธนอรุณการพิมพ์.
<https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JRTAN/article/view/30350/26164>

Nursing process. Retrieve from <http://www.nursingprocess.org>

ศึกษาเพิ่มเติม

Nursing process. Retrieve from <http://www.nursingprocess.org>

Nursing Diagnosis. Available from <https://nurseslabs.com/nursing-diagnosis/#h-components-of-a-nursing-diagnosis>

Nursing Diagnosis. Available from
<https://www.youtube.com/watch?v=tEp6LdpgYRc>